

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

se skvostným těžkým zlatým vyšíváním na modrém brokátě. Druhý podobný peroches pochází z r. 1818 a věnoval jej „Josef, syn vzácného Neftaliho Asche (zkrácenina jména Arnstein), na památku první své manželky, dcery rb. Nathana Jerusalema, v porozumění s manželkou druhou, spravedlivou Esterou, dcerou Lipmana z Pacova“. Krásnou oponu věnoval též Bedřich Arnstein, syn Šimona Arnsteina, v r. 1866. Nejnovější oponu věnovala ž. o. ku počtu 80. narozenin presidenta Masaryka u příležitosti 10. výročí republiky s nápisem jen českým, k čemuž si obec náb. vyžádala povolení z míst nejvyšších. I pláštiky, štíty a rohy — okrasy to závitků (tóry) — jsou staré a cenné a pocházejí z první třetiny 19. století. Jsou to příležitostné dary jednotlivců od r. 1814 do r. 1828, z kterého posledního pochází baldachýn (nebesa), pod kterým byly a jsou ještě dnes oddávání snoubenci. Věnoval jej Michal, syn Jakuba, písař (tóry) z V., se svou vzácnou ženou Freidl z Tábora, na památku narození dítěte.

Ze starodávných svíců a lamp se zachoval lustr nad stolem kantora (zpěváka), svíčky k osvětlení věnoval po desítilétí zesnulý velkoobchodník peřím Volf Berger. Staré lampy byly v r. 1878 nahrazeny bronzovými a v nejnovější době místo svíček zavedeno bylo elektrické osvětlení. Jen u stolu kantora zůstaly na obou stranách svíčky. Čeho ze stanoviska piety a dějin je litovati, je, že ku dlažbě mezi okenními výklenky kostela na jižní jeho straně před několika desítilétími bylo použito náhrobních kamenů, jichž nápis arcí během doby úplně zvětral...

Rabíni votičtí.

Že tak velká obec náb., jako byla votická, si hodně zakládala na vzdělaných rabínech a dobrých kazatelích, není divu, byli rb. nejen duchovním vůdcem a učitelem, nýbrž i rádcem a v určitých sporech ať náboženských, ať světských, smířčím soudcem. Poněvaž žid. domy lehly často popelem, zachovaly se i o rabínech jen skrovné zprávy v jiných pramenech. Konsignace Židů ve V. z r. 1724 se zmiňuje o rb. Jachymu Natanu Polákovvi, který se tam usadil v r. 1679 a s ženou Chavou (Evou) měl čtyři děti. V první třetině 18. stol. působili ve V. jako rb. Löb Worms a věhlasný rb. Chajim Utiz (z Votic), jehož syn Neta byl též rb. a to nejdříve v Teplicích a pak v Bamberku³⁴). Nástupcem Chajima Utize ve V. stal se

Jedidja Weil³⁵).

Nar. se v r. 1721 jako nejstarší syn rb. Nataniela Weila, rozeného ze Stüblingenu v Badensku, který

Rb. Tobiáš Weil

jako 10 letý hoch se svou ovdovělou matkou do Prahy přijel, zde u rb. Abrahama Broda studoval, jehož dceru za manželku pojal a do Metzu se pak vystěhoval.

Po smrti tehána vrátil se opět do Prahy, kde od roku 1743 do r. 1745 za císařovny Marie Terezie prodělal válečnou bídu a Židů pronásledování. V r. 1745 byl povolán jako zemský rb. do Karlsruhe v Badensku, kde se těšil velké vážnosti a úctě. Zemř. r. 1769. Jedidja — obyčejně Tija zvaný — za velkého strádání v Praze studoval. Oženil se a jeho manželka, by on mohl s klidem se studiu oddati, obchodovala plátnem, aby užívala rodinu. Jména ubývalo, takže Tia, který toužil po místě v Badensku, spokojil se s menším místem v „Utitzích“ (Voticích) v Čechách v kraji berounském. Instalační listina (Rabbinatsbrief) je sepsána v jazyku hebrejském a obsahuje povinnosti rabína a jeho plat jak od obce, tak od okresu. V. jako sídlo rabína platily mu ročně 50 zlatých a okres musel z uložení mu obnosu na všeobecné potřeby z každé zlatky ročně 1½ krejcaru pro rabína odvésti. Z okresní pokladny obdržel ročně 50 zlatých, při odhadnutí obce 1 tolar species, za 2 kázání (drašot) na sobotu před velikonoce (šabos hagodol) a v sobotu mezi Novým rokem a dnem smíření (šabos šuvo) dohromady 4 zl. a za výroční kázání na hřbitově od pohřebního bratrstva (Chevra kadisha) 1 zl. Ustanovení jeho platilo na tři roky. 24. srpna 1754 na sobotu „šoftim“ nastoupil místo ve V. a měl kázání, které v rukopise se zachovalo. Působil ve V. jen 4 roky. Z té doby pocházejí dotazy talmudické na pražského rabína Ezechiela Landaua a na otce svého Nathaniela, též responsa k němu. Z Utic (V.) se stěhoval do Prahy a odtud po smrti otce svého (1769) převzal místo v Karlsruhe v Badensku. Zemř. zde dne 10. října 1805 a byl tu pochován³⁶).

Instalační jeho listinu podepsali následující členové votické ž. o. n.:

Aron z Neveklova, Kopl Kaz z Chlumnic, Hakoton (Malý) Jakob Jizchak z Utic (V.), Volf ben (syn) Chajima z Přestic, Šimon ben (syn) Šalamouna Klabra z Utic (V.), Hakoton (Malý) Neftali ben (syn) rabiho Lebla װ״ן Asch (zkrácenina jména Arnstein) z Utic (V.), Aron ben (syn) rabiho Šalamouna Klabera Meutitz (z V.), Hašel ben (syn) rabi Natan Gans Meutitz (z V.), Chajim Segal Mněskovic, Salman Visoký, Šimche Běchčic.

Jak již uvedeno, kladl Tija svému otci Nathanielu otázky rázu náboženského. Ve spisu „Nesif Chajim“ Nathaniela Weila nalézají se na stránce 5 následující otázka syna Tijy k otci: „Když jsem procestoval můj kraj, shledal jsem v Kamýku, který leží na onom břehu Vltavy a kde na tom i onom břehu řeky bydlí Židé, kteří se scházejí a mají minjan (počet 10 mužů k bohoslužbám nutný), že na šabesové hranici (která se nesmí překročiti) mají loď, na které markýrují každý pátek bydliště. Druhý den jedou na druhý břeh, by měli minjan. Říkají, že toto svolení jim dal zesnulý rb. Löb Worms, který tam měl své sídlo. Nyní se tázali mě, zdali předpis je správný.“ Táze se otce, je-li něco takového dovoleno nebo ne, uvažuje pro a contra důkladně a — i otec Nathaniel jim to dovolil.

Nástupcem Tijy ve V. se stal

Natan Jerusalem,

vlastně Jerušalmi z Prahy, žák rabiho Ezechiela Landaua. Byl to zámožný muž. 29. března 1759 byl konfirmován (potvrzen) král. komorou pražskou následujícím dekretem:

„Starším a obecním starším tímto oznamujeme: by byl ustanoven pražský Žid Natan Jerusalem jako rb. votické obce žid., který od nás také byl již potvrzen. Tak jak on nepochybně nějaký majetek by měl a se-